

گلشنِ گلستان

Ketabton.com

بهار گلستان

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتیب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تپوتنی او نیوکی

د هایئکو ساخت او هیئت خه دے. کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زبې وې ده. خه تاریخ، ثقافتی او ساجی پس منظر لري او پښتو ادب ته کله، څنگه او له کومه راغلي ده. ددې وضاحتو نو بېخي ضرورت نه دے پاتې شوه. ځکه چې اوس د دنیا د نورو ژبو او ادبیاتو نه قطع نظر د پښتو ژبې او ادب د سر نقادانو او ادیبانو هم په دې حوالې سره دومره ضروري مواد او اهم معلومات مخې ته راوړلي دي چې د دوباره ذکر به یې نوستونکي د تکرار د بې خوندي او د نظر د ستومانۍ سره مخ کړي. گڼې نو دې سلسله کښې زما مضمون چې زما د هایئکو رومي مجموعه "رانه غورې ونو کښې بنگرې شپنگلوي" کښې چاپ شوه دے. باید چې اولوستلې شي. او بیا په تېره تېره د ښاغلي محمد یازغل صېب تفصیلي مقاله چې د هغوي د هایئکو په مجموعه "د ښائستونو د صحرا ورځي" کښې موجوده ده

په دې حقله کښې کښلې هواروې شي.

ځکه نو دلته زما مقصد د هایئکو په ټیکنیک خه تحقیقی مضمون یا مقاله لیکل نه دي بلکې د هغې اختلافاتو سراسر هم نه بلکې سرسري شان جاج اختل دي. چې د تپې په مرسته او د هایئکو په غندنه کښې مخې ته راغلي دي. ممکنه ده چې په دې لړ کښې زه د هایئکو خه فني او ټیکنیکي اړخونه هم په گوته کړم. ولې حیثیت به یې د بحث د غوښتنې او موضوع د تقاضونه زیات هېڅ هم نه وي او زما دې خبرې سره به بېخي نه متعارض کېږي چې گڼې زما دا لیک په هایئکو باندې منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نه دے.

تر اوسه پورې چې د هایئکو په مخالفت کښې کوم لیکونه زما له نظره را تپې شوي دي هغوکښې سنجیده او غېر سنجیده هر دوه قلمه ذهني رویو برخه اختلې ده. دې لړ کښې چې غېر اصولي او د هایئکو د صنف سره په حسد، عصبیت او بې علمۍ باندې مینې بې حایه مخالفتونه په نظر راځي. هغه زه د خپل بحث نه ځکه او باسم چې داسې ذهني رویې د ژوند او ادب د غوښتنو نه صرف څنډه ده بلکې د نا اهلې د پټولو په هڅه کښې د تپې په اوږدو د ټوپک اړغودلو ناداني ده او د تپې سره د دښمنۍ کولو لارې هوارول دي.

ایته د تپې او هایئکو د تقابل په نتیجه کښې چې کوم اصولي اختلافات یا بنیادي اندېښنې مخې ته راغلي دي. باید

رد عمل بیکاره کړو. د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی. خنی خلق خو تر دی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی را ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی.“

دحیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند
 کبہ د تپہی د اهمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مره و چہ ہائیکو یہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نئی نہ
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورته ہائیکو
 کبہی د تسکین موندلو زیاتی موقتی پہ لاس ورتی گنہ نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کبہی سر دنتہ کوی او اودی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپلہ نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واخستے شي. خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کبہی ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 یی حایہ گردان نہ کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زه پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کبہی پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کوم کومو حایونو کبہی تیر وتلے یم. زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبہی لیکي.

”راته غوږ ونوکبہی بنگرې شپنگوي، نوم هم
 بنايسته او د تاپول گټې اپ هم نيايسته..... د
 اکثر و ملگرونه چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واؤرېدې د هغې پہ باب به زه څه ووايم، خو
 دا به ووايم چہ کہ د اظهار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبہی ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته.“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کبہی دا حقیقت څرگند
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وي او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي.“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبرې پہ تر څ کبہی سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

” ټپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په افائي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ” ټپې نه صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي شوې ده. ميرے خيال میں ټپې کې
 جو عالمي پذيرائي شوې ده وہ ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نہیں ہوئی۔ یہی وجہ ہے کہ انگریز مستشرقین
 نے زياده تحقيق ټپې پر کړې ده اور اس صنف پر جامع
 کتابیں لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کړا
 يېه ټپې

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې ټپې ته په عالمي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا ؤ چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او ټپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو ټپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای د کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستانې دي چې د هغوی ټاکلې شوې مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

رنگ د ادب د خپل نظر يې ته زيان ورسي. زه هم د داسې رجحان مدمت کوم خو زما په خيال چې بناغله مشتاق مجروح شته نه د فحش گويي نسبت کېدای دے او بيا يې د ثبوت په طور کوي نموني وړاندې کړي دي پهنې کېدې د ښکاره تېروتنو ښکار شوي دے. زما مقصد هرگز د يو غلط رجحان وکالت کول نه دي خو د حق او باطل ترمنځه فرق نه کول راته هم يو دغه خيانت ښکاري.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحرفي د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

در حقيقت فحش گويي يا فحش کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوسته جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سرې سترگې تورو ي. پدشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار دے بلکې داسې حال کېدې توره وپتل زيات مناسب دي البته که ددغي عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ بچي او ښوول شي. يا د معاشرې برېښو او لغو اېښود پکښې په داسې هنر او غنډله شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به فحش لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېور" ته

"نن اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېر پېدلې غځي هائيگو د غماشي اعلي ترينې نموني دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شو چې اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېر پېدلې خو هائيگوت په بيلو پرنتې وپلې مناسب دي"

وړاندې ليکي:
"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه فحش گويي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دے چې غځي ليکو نگرېو د فحش گويي د پاره خاص کړ دے"

زه دا وپلې نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي عصبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې فحش گويي واقعي چې د غځني وړ اقدام دے دغه

ڪرڻي له سر راوره ناداني گهڻي
 گهڻي ڇي ڏکوي چرگي نه ماتهرڻي
 ورله په پوزه ڪڻي بنه وڙکوي

ڇي پکڻي ڏجرم اوسن قانوني اڀڄ په تشيبي انداز
 ڪڻي وڙندي شوع ڏي اودا حکمت پکڻي بيان شوع
 ڏي ڇي په بنحو پري نه ڏي ستول پکار گهڻي نو مازغه ڏي
 خرابيد ڏي شي. خو بناغلي شتاق ته پکڻي بڻڪاره غماشي
 بڻڪاري اوس ڏي دوستون کي چنيله اوواڻي ڇي غماشي زما په
 هائيگو ڪڻي ده کنه ڏ بناغلي معترض په ذهن ڪڻي.

بحر تقدير که زما په هائيگو ڪڻي ڏ جياياتي حياتو ڏ
 ادراک او اظهار سره سره ڏ غماشي عناصر په لاشعوري
 توگه هم راغلي وي نو استغفر الله خدا ڏي ته ڏي توپه
 وي. بلڪي زه ڏ دا رنگ هائيگو ڏ Disonه کولو اعلان ڪوم.

البتہ ڏ بناغلي شتاق مجروح صيب دا دعويٰ بهي بي
 حاويه ده. ڇي گهڻي په ڊينتو ڪڻي ڏ فلسفي شاعرانن، علاوه
 بل چا غماشي نه ده خوره ڪري مگر هائيگو ڪڻي ڏ اوسي
 ڪڻي.

زه پوڻتنه ڪوم ڇي ايا خوشحال خان خٽک بابا فلسفي
 شاعر ۽ اوک نه، که جواب ڏي نفي ڪڻي وي نو بيا ڏ هغوي
 په شاعري ڪڻي ڇي ڪومي ناروا شوخي او اسپر شونه دي تر
 ڪومه پوري ڏ بناغلي ڏ يقيناً defend ڪول شي.

ڪوڪ شاستر وائي نو په ڏي ڪڻي به تصور ڏچا وي (هنذا
 دوه ڇين ونه په ڏي سلسله ڪڻي ڇي اهم ڏي يو موضوع
 او بل موضوع ته اڀوچ - اوس که يو بنه خيال ته غلط
 اڀوچ اوڻي نو بنه خيال به په ڏي سبب نه غندل ڪڻي
 ڇي گهڻي ناروا اڀوچ ورته اوکري شو بلڪي ڏ غلطو اندازو
 سر غوڻول به عين انصاف وي.

بناغلي شتاق مجروح ڇي ڏ راقم المعروف په ڪومو
 هائيگو باندي ڏ غش ڪوي ته تهت گول ڏي ڏ نموني په
 ڇول تري يو دوه هائيگو وڙندي ڪڻي.

واده ڪڻي پام ڪوه ناوخته ڏ ڪري
 ڇي استعمال ڪڻي ڏي اوبه نه راڻي
 نو ڏ ڪوهي ٽولي چيني اوچي شي

زه نه پوهينم ڇي آخر ڪوم داخلي انتشار بناغلي ڏي
 کج بحث نه را او پارولو ڇي نقل ڪو ڏي شوي هائيگو ڪڻي
 غماشي ده. ڇي نه ڏي لفظياتو ڪڻي ڏ هوسناکي شه ترغيب
 شته اونه ڏي معنيٰ ڏ شهوانيت چغلي خوري البتہ شر ڪنده
 پکڻي ڏ خاتم الانبياء ^{عليه السلام} ڏ وينا دا مفهوم ڏي ڇي نچ
 ڏي بالغ شي نو واده ورله اوکريه - حله ڇي زما په خيال
 ورستو تري ڪڻي پيچيدگه هم پيدا ڪند شي.
 بله هائيگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پښتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله مي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثر ي به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفايي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٽيپي کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٽيپي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبني - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوے دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونږ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هغې وجه چا کټر
 اسرار صاحب دا بيانوي جي په پښتو کني زمونږ
 متقدمينو دومره خه وپلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ټول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددې حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پسندی او ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وغېره کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کېږي د متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښدل زه د اتمې چې زموږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاڅنه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول ته لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زیات په دې خبره پوه دے چې نن او پرون کېني فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښ سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کېني معارف کېني یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېني هغه د متقدمينو زمانه کېني چرته دے او چوونکې ادب ماضي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله دے چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېني. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زموږن شاعران دغه خپل اصناف را ژوندی کړي او که خامخایه دي اصنافو کېني طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېني دي طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو په دي کېني څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په مقابله کېني د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې د دي عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بیا دا چې لولې تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور موي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې د دي لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگند کېني چې د اتنی ایند کولیکو باعث او محرک گرځېدل دے. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم ډاکټر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغله ډاکټر اسرار. البته دا خبره چې نو وار د صنف هاینکو ته د نو و لیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم دے چې دا يې سوچونو پښتو ادب ته لوء زيان ورسولے دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرّ نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله ته صرف پېژندلکي دي بلکې ادبي دنيا کښي منلے شوي او مستند دي مثلاً رياض تسنيم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياڼے، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبڼي انعام مستحقه گرځېدلي ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهمان طرازي يوه کړې ده چې د هايکو څښتن وکلي يې وخت په وخت په ځه نه ځه شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکټرست نه پاتې شوے. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافيه د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې به ادب ورته زه دا وپل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم او وائی چی د غزل لیکو نکی خپل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعتی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری خایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک او وائی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خیره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د فغیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هېچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تعقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمینی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات ورا مندی کری دی خو سرے شه او وائی زمونږ
 قایمی مزاج داسی جوړ شوے دے چی مونږ مری را ژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منغنی

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪڍڻ شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏے
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه ٽيا ڪاڻي په ڪنڀي محوسبني او يو ڄاڻ ڏ نيم ڪنڀي په
ڪنڀي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو ڏ کوي ددي نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم ڄا شو ڏے.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاپه
نظر ڪنڀي نه ده ساتي ڪنڀي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنڀي نه
داو ستله يا ده هم مڪنه ده ڇي دي سلسله ڪنڀي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنڀي نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ڏي ڪنڀي
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنڀي
اهم ڏے. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏے ڪنڀي او بيا په عالمي
ادب ڪنڀي ڏ يوڻي مصرعي 'دوو مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ليکلو تجربتي هم شوي دي. ڪڍڻ شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابل نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏ.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏے او په مثال ڪنڀي ڏ ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو وړاندي ڪري ده. دوارو ڪنڀي هڻڻ ترون
او نسبت نشته 'هائيگو په پڻتو ٽيه ڪنڀي ده ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنڀي حڪم
ڇي ڏ پڻتو ٽي او هائيگو ڄانته يو مزاج ڏے او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنڀي.
هائيگو ده.

هدرد ڏي نوم ڏے
په مينه نه پوهڻي
ساده ماشوم ڏے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شوه دے؟"

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڙي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رڳو ڪيئي رايو ڄاڻي ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڊاسي ڪلڊي توري يا نڪتي پکڻي پر ٻڙي ڇي
 په تصوير جو رولو ڪيئي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس په ورستو او تمبوي.

په ڊي لڙي ڪيئي دا خبره هم ڪپڊ ڏ ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڇي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه چاته
 ڊاسي محوسلڙي نوڄه ڏ فڪر مندي خبره نه ڊه او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتڊو نه دا ثابتي ڪيئي
 ڇي هغه ڊي خاصا مافوق الاصناف او ڪرڻي. هغه ڪه تپه
 وي ڪه هائيڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 په شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٻي اولي ڏ هائيڪو
 مجموعه ڊه) ڏ هائيڪو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري ڊي. ڏ هني لب لياپ دا ڊي ڇي ڪيئي استعيل گوهر
 خيل ڪيئي شاعرانه خيالات په دغه پڊر په ڪيئي ضائع ڪري ڊي.
 ڏ ڪيئي ٽيا خبره دا ڊه ڇي بناغلي سائل اخر دا ڄڻ ڪيئي
 ڊي ڇي ڪيئي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي اوڪه ڏ يو معلوم هيت په چوڪا ڪيئي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪيئي يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيلا ڄڻ شکل راوري نو خيل اقاديت به او بايلي. ڊ

عرض ڏي ڇي هر ڊي مصره اين نظم هائيڪو نه وي ڄڻ
 ڇي ڏ هائيڪو خيل ڊاسي ساختيا ڪرڻه ورهه نفسياتي ماهيتون
 تيڪنيڪي غوبنتي او داخلي اڙخونه ڊي ڇي عام ڊي مصره اين
 نظرونه ٿي په اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڙي سلسلي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٽپه
 ووري نو دا اطينان ورته اوشي ڇي خبره سرته اورسپه
 خود هائيڪو ڏ اورپد ونه پس ورته ڊاسي محوسلڙي
 ڇي ڄڻ خبره لا پاتي ڊه او يو قسم ڏ تندي او تشڪي
 احساس ورته ڪيئي.

چونگي مڙي سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪيئي په پڻو تپو راڻو لودو ڪيئي بلا وخت صرف
 ڪپڊ ڏي او دغه رنگ دغي خوب اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته واڃي او تپون پيدا شو ڏي ڄڻ ورته
 ڊاسي احساس ڪيئي. ڪپڊ ڏي ڇي ڪه هغوي ڏ هائيڪو دوستو
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ورڪيو نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪيئي او ڏ هائيڪو په سلسله ڪيئي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس په سر ٿي. ڄڻ
 ڪوم ٿين ونه عموماً په عادتونو ڪيئي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائيڪو تيڪنيڪ هم ڄڻ دا رنگي ڏي ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَر رُوحِ دُخْدَايْ پِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْ بِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخْلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هَر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُخِيلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَر پَر غُودَلِ
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه يِ لَه بَر مَه اَوْ غُورِ خُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَم نَه دَعِ عِ فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي
 كِنِي . بَحْر مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايِكُو پِه رَايَه
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَايِ خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَه پِي فَاوَمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْر نَاكِ بَه وَيِ لَكَه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پِه لُوعِ اِبْرِشَنِ پِي دَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِر كُيْ شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پِه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هَرَه
 پِه رَايَه اَوْ هَر چَر تَه وَيِ خِيلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِر كُويِ . اِلْتِهَ دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پِه اِيرو كِنِي نَه پَتِه پِي خُكَلَه زَه دَا دَعُويِ
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِيْرِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هَم
 پَتِه نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پِه وِر سَتُو
 دُ يُو لُوعِ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَا پُور تَه كِنِي . وِر سَرَه دَا
 خَبِرَه هَم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلَكِي بَقَا اَوْ دُوَامِ وِر تَه وِر يَجْنَبِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هَم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورِ وَايْ دُ جِنْدِي اِفَا قِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبْرَه چَا وُدُونِ شَرْحِي كِي كَه پِه هَر
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخْلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پِه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا يِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِي دِي
 پِه هَر كَمَلِ كِنِي پِي دَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پِه دُ خِيَلُو
 هَم نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِر كِ شِي نُو خُومَرَه عِجِي
 حَا يَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَا غَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پِه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَ نُو " كِنِي يِ دُ خَوْ يِ دُ خُونَدِ دُ بِي دُولُو
 دِپَارَه هَم يُو يِ تَه پِي قَدَرِي لَه خُابْ نَه دَعِ وِر كُيْ خَوْ
 بِيَا هَم دُ تَه پِي دُ مَدَا فِعِي نُو پِه صِفِ كِنِي اَوْ دَر پِدَلِ غُوَارِي
 (اَكْر عِجِي زِمَا پِه خِيَالِ وِتَه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِنَجِ
 قِمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِر تَه نَشْتَه)

بِنَا غَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِي نُورِ پِه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِ كِي " دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِه دَا سِي
 اِسْتِمْدَا ئِي پِه رَا يَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدِ وَيِ . لِي كِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي ..... لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 اَدبِ مِي اِسْ سَه زِيَا دَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ ثِبَه مَوْجُودِ هِي . طِبَه كَه مَخْتَصِرِ تَرِي نِ پِه رَا يَه مِي جِسْ

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا اووايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلمي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين د اضد هم بېخي بي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے:

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د رنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 اولائي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تڻ او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج طرز او ڪره وره حامل وو. ولي
 دي ڇاه ٺاهنگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناوت او سينگارته جي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغله اباسين ڇاه خيل کالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپکے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}
 گران بناغله دنه يو واري بيا تيندک شوے دے۔ ڇڪه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه ڀاڻپدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغلي دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڀڄي مفتي او منل شي نو
 بيا پکارنه وه ڇي خان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇڪه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دواڀه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین گهڻلے ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي۔ مڪنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او دغه رنگ ترپي ڏ ادني
 مفتي دا ڀي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگبدل پکاروه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما ڇاه خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڀري ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم۔ هيچري جي هم اوننه
 مني۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغلي اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل ورکوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکوته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻي دي ڇڪه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻلے عمل دے۔ او هر ڪڙي هائیکو ڏ تخليقي زرهه
 چاودون راز ڀنڀڻدے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇڏو

نو بيا ولي بناغلي اباسين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بناغلي چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بناغلي شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
 ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه څوک صېب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پېژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پېژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت ، ل ، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 څوک داخيال هم بناغلي کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلې صنف شته - اوس
 تعتيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکرې او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلې
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده - که چري دا وو بېلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعتيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
 ممکنه ده چي دغه رنگ کني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڌ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ئي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڊڪڊي شي نو قباحه به ڪيڻي
 نسته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڻي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبن حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڙي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڙخونه شته خو
 حئي خويونه ئي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪيڻي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڊانگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې شي تله. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀڻ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪيڻي وي او په هيڏ
 حال ڪيڻي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتوله. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نشي راو تله
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڙي خپل يو محسوس او محسوس هئيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪيڻي يو ڊبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي ٽيڙي
 مصرعي په ڏڪر ڪيڻي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪيڻي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڊبره بناخته پيغله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ئي ڏ بناخت ڏگنڀو اڙخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀڻ ته واروي اوس ڪه هم هغه پيغله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فئشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرلي به ئي نيڪلا ڪانوته ڪچڪول په
 لاس اودرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪيڻي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ ڏي ڏنو، مناسب تجرِبو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرِبي ڏي ٻيہ کيني
 او کري ڇي ڏ فكري رفعت سرہ سرہ پکني ٻيہ هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف ڏ تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 ڀر رياض، نوٽ سوچ او هنر مندانه جرات غواڙي. کيد
 شي ڇي ڇي ڇي پوهاند دا هم اوواڙي ڇي ڏ هيٺي تجرِبو او تنوع
 دا عمل به ڏ ٽيپي پيٽنڊگلو ورکه کري. دا هم مکنده
 ڇي يو نقاد خوله راپورته کري ڇي ڏ ٽيپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏ ٽيپي ڏيٽا او استحکام ضمانت ڏ ڏ او دا ڇي
 دا خاص رنگ به ذوق او ذهن بيخي ڏ ستوماني لري نه
 راوي خو زما ٻيہ خيال به ڏي ماورن اڀر کني به دا قسم
 خيالات محض يوجنڊ باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وٺل زياته بنا وي. ماته
 پته ده ڇي کاسه ٻيہ ڇائے پروت وي نو دروند وي خو
 هونسيارن دا هم وائي ڇي اوبه ٻيہ ڇائے اور ٻيڙي نو
 ڏنڀر شي او بيا تخليقي اصناف ڏ کاڻي ڏ جبو د خاصيت نه،
 بلکي ڏ اويو ڏ رواني او تحرک ڏنويونه ٻيہ خيلو ٺورندي
 اوسي. هڪه ره غورم ڇي ٻيہ ساختياي اعتبار هم ٻيہ ٽيپه
 کني ڏ بيدلون مناسب تحر يکونه لامل پکار دي. ڏ ڏي
 وضاحت سرہ ڇي دا به ڏ ٽيپي ڏ ارتقا هڻي وي نه ڇي ڏ
 ٽيپي ڏ انقطاع. اوکھ چري دغه تجرِبي ڏ ٽيپي ڏ روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٻيڙي مضبوطي کري.
 گني نو ٻيہ بل صورت کني به ڏ ادب پخبله ڏ نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت ڏ ڇي ڇي نوي شاعرانو ٻيہ ٽيپه
 نه صرف تامين ڪر ڏ ڏ بلکي وره ڏي ڏيو مستقل صنف
 شڪل ورکولو هلي ڇي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ڏ ڏي
 فارم او هيٺ تعارف ٻيہ ڏي ڏول کوي.

”دا ڏ ٽيپي ڏ رومي مصرعي نه شروع شي او
 ٻيہ دريمه مصرعه ختم شي. ڏ ڏي منجه تر مضمونه شين
 نوري مصرعي ڇي ڏ ٽيپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري ڏ ٽيپي ڏ اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. ڏ ڏوٻم شعر دوايه مصرعي ڏي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ڏ ڏي صنف اوله
 بيرفہ ده. ڏ ڏي وزن ڏ ٽيپي ڏ ورپي مصرعي
 مطابق وي. ڏي نه پس دوٻمه بيرفہ کني ڏ ڏلور
 مصرعي سره ڏ ٽيپي ڏ آخري مصرعي وي. دا
 دوايه ڏ ٽيپي ڏ مصرعي سره متردف او هم قافيه
 وي ڏ ڏي وزن هم هغه وي ڇي ڏ ٽيپي ڏ آخري
 مصرعي ڏ ڏي.“
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خوار کړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي ټولي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کونکس

ورته وېلے شي. خو متاسفانه زه به دا اووايم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا اووايم چې دا ټولي هلي ټپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايگوبنه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايگو د تخليق جواز نشته يا هايگو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايگو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل دے.

زه دا خبره منم چي هايگو د پښتنو د خاورې نه لارښېدل شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگ او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايگو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايگو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لوع مقام پيدا کړے دے چي تصور يې هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايگو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايگو موازنه پخپله د هايگو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايگو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايگو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايگو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايگو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايگو کښي يې کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځينو نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسهان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې نغښې ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بېد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېږنو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خوا خوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

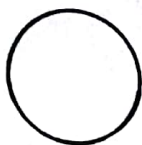
په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

- (۱۱) پریشان داؤدزے ، ورخ پانہ وحدت پښور
- (۱۲) خبرې اترې پښتو اکېډمي ، وخت يوونس نيمې بجې ، ۱۹/۱۰/۱۹۹۴ -
- (۱۳) اباسين يوسفزے ، ځانے کيون ، ورخ پانہ مشرق پښور ، ادبي ايډيشن
- (۱۴) " ايضاً " ايضاً "
- (۱۵) زبير حرت ، ادب زار ، ورخ پانہ وحدت پښور ، ۲۳ فروري ، کال ۱۹۹۸ -
- (۱۶) اباسين يوسفزے " ځانے کيون " ورخ پانہ مشرق پښور ادبي ايډيشن -
- (۱۷) پروفيسر داورخان داؤد ، ټپه او حديديت ، ص ۹۲ : تاس پښتو کوټپه ، سلسله نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ ،
- (۱۸) سعيد گوهر ، " ډ پښتو شاعري او وک اصناف " اولس کوټه ص : ۲۹ تا ۳۷ ، نومبر ، دسمبر کال ۱۹۸۸ -
- نوټ :- حواله نمبر ۱۸ ډ مقاله ښکار ډ مقالې تلخيص دے چي د گران پروفيسر داورخان ډ قلم کاوش دے . لهندا ډ هغوي ټپه شكريه او ج پره مننه -

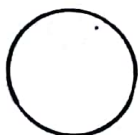
مأخذات

- ۱) آزاد اسفندزے ، ډ اظهاره هايښکو تجزيه ، ورخ پانہ وحدت پښور ، ۹ مئی ، ۱۹۹۸ -
- ۲) اظهار الله اظهار ، راته غور و نوکښې بنگرې شرنکوي سلمان پرند ترز جنکي محله پښور ، یکم جنوري ۱۹۹۸ .
- ۳) اسير منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظهار الله اظهار ورخ پانہ مشرق پښور ، ادبي ايډيشن -
- ۴) مشتاق مجروح يوسفزے ، افي ايندو کو صائیکو ، غېر مطبوعه -
- ۵) اظهار الله اظهار ، راته غور و نوکښې بنگرې شرنکوي سلمان پرند ترز بابو حېد روډ پښور ، یکم جنوري ۱۹۹۸ .
- ۶) اسير منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظهار الله اظهار ورخ پانہ مشرق پښور ، ادبي ايډيشن -
- ۷) مشتاق مجروح يوسفزے ، افي ايندو کو صائیکو ، غېر مطبوعه
- ۸) " ايضاً " ايضاً "
- ۹) " ايضاً " ايضاً "
- ۱۰) پروفيسر داورخان داؤد ، ټپه او حديديت ، ص : ۹۲ : تاس پښتو کوټپه ، سلسله نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ -

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په ده دی چي داسې نه دی پکار
کاږي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

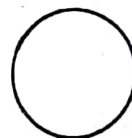

نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم

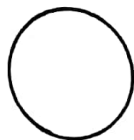
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مری ته لاس اچوي

دپر گنهگار يمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

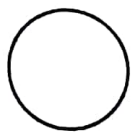

اے د کلهم انسانيت رسوله
تاچي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

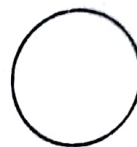

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

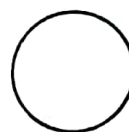

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كېنې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجانې بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

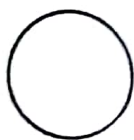

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

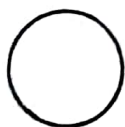

خټه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كينې او بېه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونږه ٲٲي مونږ نه ستر كوي

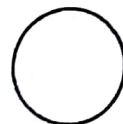

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲي

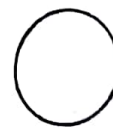

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

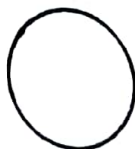

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

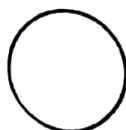

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبو یو اڅم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

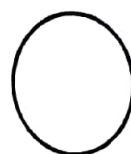
ستا پي رځی د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

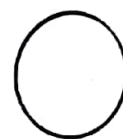
وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

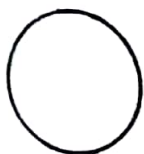

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوئ شېرېني

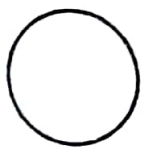

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژاړې چې ئې سر غوڅوي

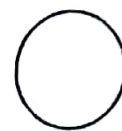

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

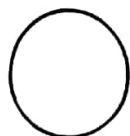

رب دې کړې خبرخودا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

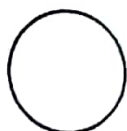

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دښمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
خوک به په کانو کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

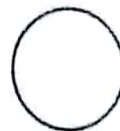

خان کني خوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
خوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کورته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

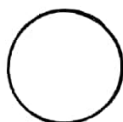

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

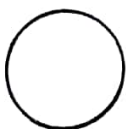

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگيريمه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي حاء ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

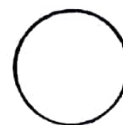

د برسنې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

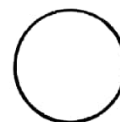

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

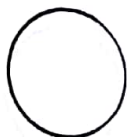

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

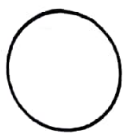

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

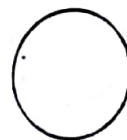

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

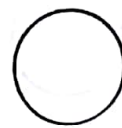

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

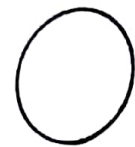

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمه و ټابه څه نه کول

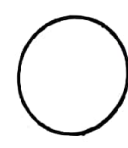

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مډه وايه دا چې فرېسته يم زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

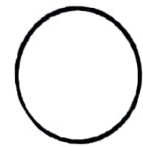

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

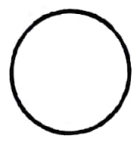

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلې وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

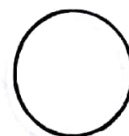

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايولي که پوزه کوي

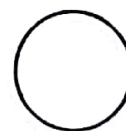

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

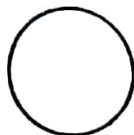

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

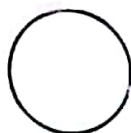

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

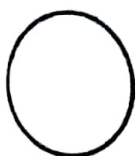

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

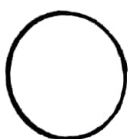

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړې دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بڼې ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبڼياره کړې نه ده

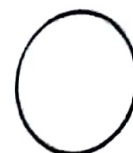

خوارس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

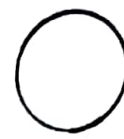

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خو کې

منم فرېبا دي خو صحرابڼې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به شوک په زړه کېځي خاڼ راکوي

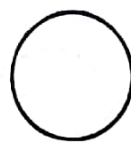
ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

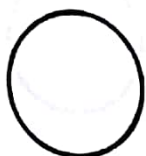

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

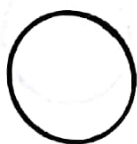

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اورسي بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

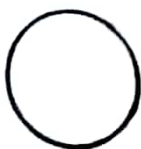

هر و قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

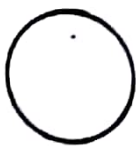

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کبې کور پرېښه ده

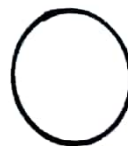

غله راختاي دي په کور، غلي شه
سوح ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

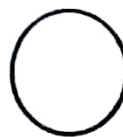

راورې چې ماله پلوښې د سحر
شوک ي پلوقدرې هم اونته وينې
کورته د شپې تياره کبې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کبې

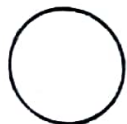

خلقو په ما بيدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دي کلي نه کډه کوم

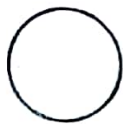

نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکریزی
رانه چی بل وطن ته حی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

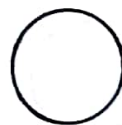

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورج چی زه په کور کبی نیم
له آیی نی نه هم سترونه کوی

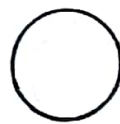

خوک ورته پورته هم کتله نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپ پچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې می نظر نه نگي
لاس راله راکپه گنې غرقه شومه

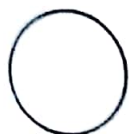

په ژوند کبی کته او تاوان شه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان می اورژیده

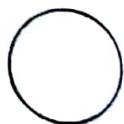

مور می نن پلار ته په حیرت او وپل
خدای شته چی لور مو واده کپی ده نو
اوس هلو مو بن کره مبله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپتي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره هيران کړمه تن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کمر
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهوڼه څله کوي
ستا دخواني تاوچي راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم اوته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړپه

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بيله باندي پيا زگر کوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا او بنان خلق په بيله وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کني ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پغلوکې
سافران درسته يادېني که نه

مانه داچې ستا د زور نه رسد
خو چې زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بغي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال ماکوه

دومره زبېخله ييم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکنيې مېوه اونيښي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

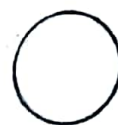

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پھ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ د کور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

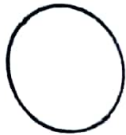

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنا چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولي خوشعالي اوخوري
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

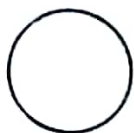
ورسره ډيري مجزي دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

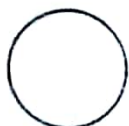
دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د ټيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

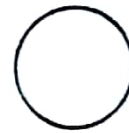

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

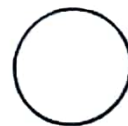

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي
او جينکي دکلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خاني رانه ورک شو

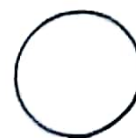

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

خوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان دکلي
د لوبې مږه شو

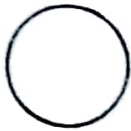

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

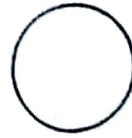

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

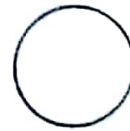

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور دے سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوي
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪوم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي
خاوري به ڪل ڪوم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڍي انگي
ستا تصويرونه ڪوم
خوب رانه ٿي

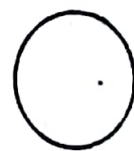

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

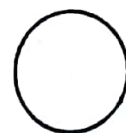
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

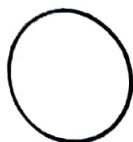
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو

تَنَدِے ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دَا بِنَارِيان هِبَشِه

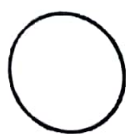
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِيوِي

سَتَا لِه کَرِيوان نَه زِمَا

لَا سَوَنِه اوڻِي

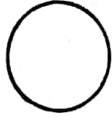
بِل پِه مَا اور دِے

دُ اوِنِکُو دُووُ خَاخکُو کِنِي

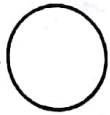
نِي حَدِے زور دِے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

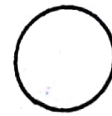
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکے هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

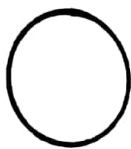

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری

د شپې راپاسوي ما

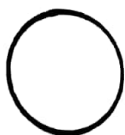
کار راله گوري

کښنه کم بختي

څوک دې ميراته نکړي

د څکلو لښتي

ستدرې وايي

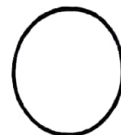
را ټول دې نه کرمه زه

مر شومه هاي

خوشه فنکار ي

د پېغلو بت سازوي

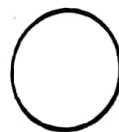
هسي اوزکار ي

غرق شوې لاري

خوراک او څښاک چي کوي

اوس په ولاړي

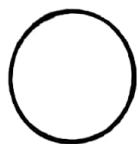

هسي به ونه شي

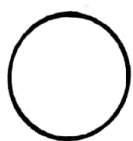
چي ترې اوبه نه اوي

کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

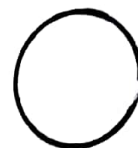

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتا
توڪي لاري

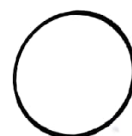

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

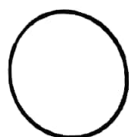
اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

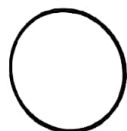
تیکاله غواري
لمبه چي نکریم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

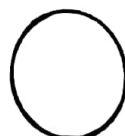

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

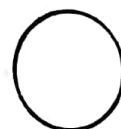

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراهوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

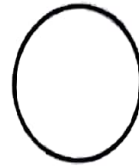

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زرهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

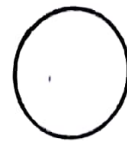

ڙوندڻه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

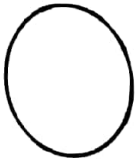

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

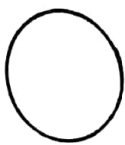

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري ورېږي

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

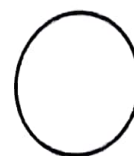

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجگه زما ده

پندرونه نغبتی

پیغلی را اووتلی

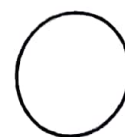
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی

تاته چی کورمه زه

وار می خطاشی

نپونه درزپی

چی آینی جورپی

کافی ماتپی

ژوند می رنگین شو

راکبھی مستی راغلاهی

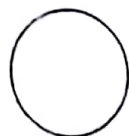
سرچی می سپین شو

اوبه دی زور شه

چی ماتوی حدونه

خه می دی تورشه

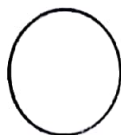

سرکه می سپین ده

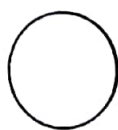
به هنج هم نه پوهپی

سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

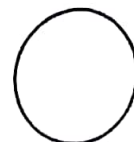

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

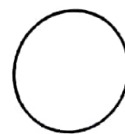

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د كلي خلق شه برانده خونې دې
خدائے شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په تپته كوي

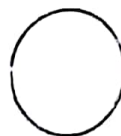

اووايي ټول د اكيجن كس دے
ايكو ته هسې غوشحالېږې خله
خوك لېوني نه دې چې تا يادوي

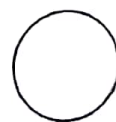

زړه غوشوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و كښې ئې مارغان بندي كړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

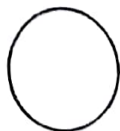

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

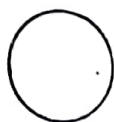

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړي
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې بناغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

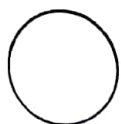

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

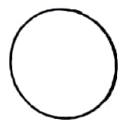

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

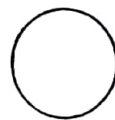

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د لپونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كښې نه ده
بنار كښې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

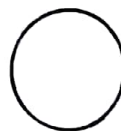

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښې خاى راكوي

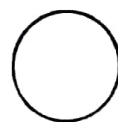

يوه جگړه كښې زمونږ د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پرې سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

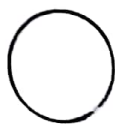

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

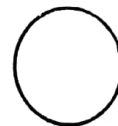

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

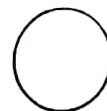

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

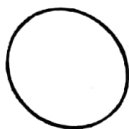

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

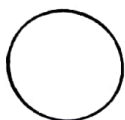

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېرينې اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبرات نه کوي

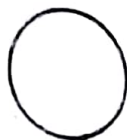
سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپېتنوله هونيارى نه کوې
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

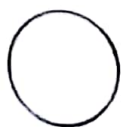
په خه پوهېنې نه ماشومه ي لا
دروغ رېنتيا به دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

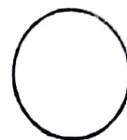

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

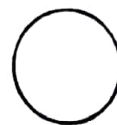

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لى سم کړ خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

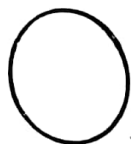

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنخه تور پوري کړي

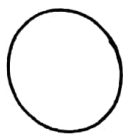

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرته خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

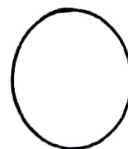

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

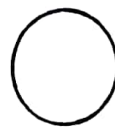

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
را ته به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

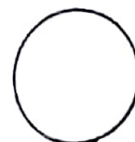

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

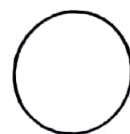

وايم چې تپولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترې شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

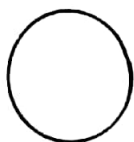

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

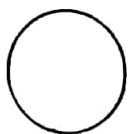

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

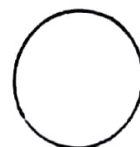

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخه

سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

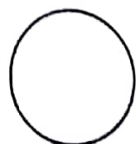

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

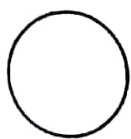

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدائے راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

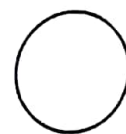

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

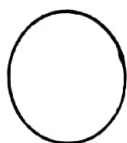

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه رانښي

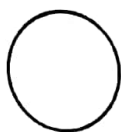

سترگي له دځي ويږي نه پراښوم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانته چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

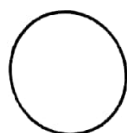

سمه شه بنجي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

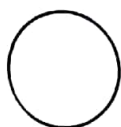

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په بنغو پړي
بيا به ترې گڼي او بڼي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبنكي عبث تويوي
كانهي اويو كني وراسته كني كله

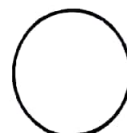

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
لكه د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو كني هيران بيلوي

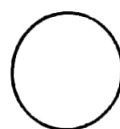

بن انتظار د عرومي ئي او كره
ترخو چي چرگه كوركه شوې نه وي
نو په هاكو باندي بچي نه كنيهي

زرونو كني اور د ميني بل كړي كني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پكيني خدا بگو واوره كني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
لكه د ژمي په واورينه شپه كني
شوگ په كمره كني انگي تي بله كړي

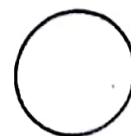

پهغلي د بنار پارک كني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د كور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي ' د اكي غورخوي

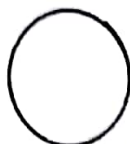

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

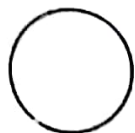

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو
ستا پیه کسار کنبی خو اوسپن مانه

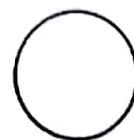

ورتاه می اووی حیث شاه دے ستا
وېل ی غواړم چې برېښه نه شي شوک
پرتوغاښونه جوړوم لالیه

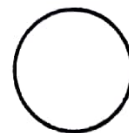

پېغلوکې ناوې خپل خاوند ته وېل
هر شاه چې کېږي دابندی نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه یم

شاه اوشو خبر دے که می پېرې نه
مانه دی هاغاه ورې هېرې نه دی
چې پیه خنکل به می اوده پرتاه وې

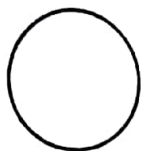
ډېره کم عقله می زما بسونې
اوس دچا خولې خو شوک کنبی نه شي
زما پیه سر پیا سره شر مانه کوه

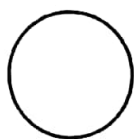
مونږ پیه جامو کنبی نه خاښ وپېدی
چې دا ده راغله یو ویشتمه صدی
کورکه مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږي
خوږيو نه وينم تعبيس و نه وېشم

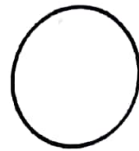

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگه هرو پروانه کوي

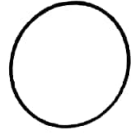

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هرو نه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستې غوڅي کړي

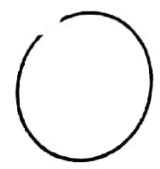

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمي په دې کښې هم سترونه کوي

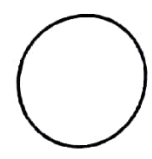

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بي خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

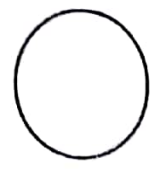

لږه سرتيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترېنه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

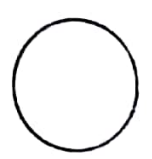

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونږ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

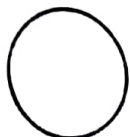

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نينې او چچي

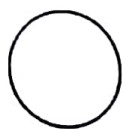

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کړه د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

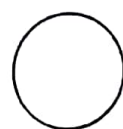

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نخت په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

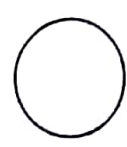

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کپړې
شابه شپې شپې راوورپه

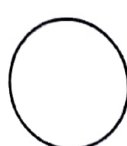

د خدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې نې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

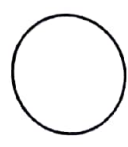

بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېته د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

وايي جولی بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاپکوهي ته اوغورخوه

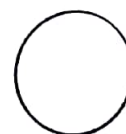

زما تړاې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلې خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

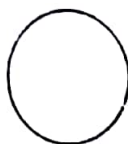

له جنگه ورسټو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښو نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

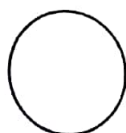

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپټه پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

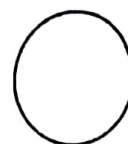

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

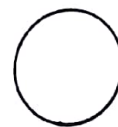

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

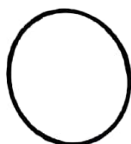

راله حلوا د ناشستي پخه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

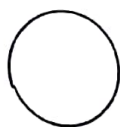

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېونې خو کله
کله ونه کېږي د انځر اونو کښي

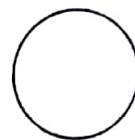

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

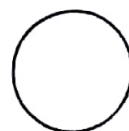

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

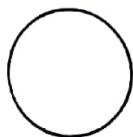

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

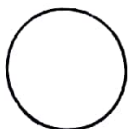

راوړي له حان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

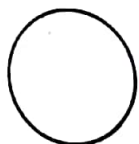

د زړه زورونه لېونتوب او خوږل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب او خوږل

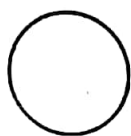

چې زمانه ټوله په خوب او ده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهت کښې څوک دېره دي

شهرينه گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

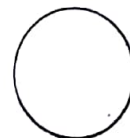

پي شماره داسي رڼوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

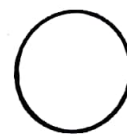

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بودي په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتي نيسي
او نېغه لار راته ښودلې نه شي

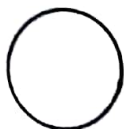
مړنه شم ځاې راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوبای شپې يني
خان چاله ورنه کړې په لاس
کښې رڼگونه به دې ټول والوښي

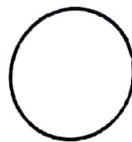

وايي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بيا دې غلطي شوي دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږ شي

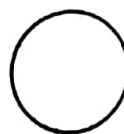

مياندي په داسې پېتنو بوري شه
پاسي پردي تورسري او تختوي
بيا ي دخوښدو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شپې ينه وايي
سرتي يې خبر شه خوباورې شي
رغې يې نه د پشکال لېوني

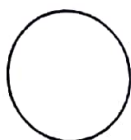

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره سترېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

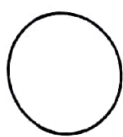

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

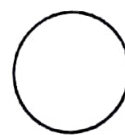

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اويسي
بيا مي سږني ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

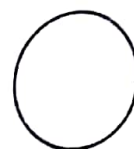

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بښي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

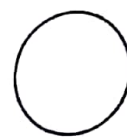

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هڅچ بيا له خپله خانه نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَاوَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوُورَه

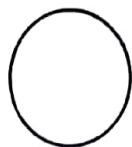

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُحْسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

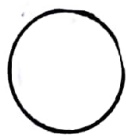

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

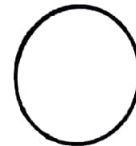

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيوَا رُگَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

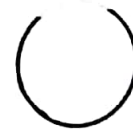

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حَو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

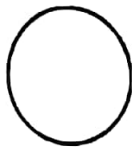

او وایي گرانه! پښتانه پغلده يم
يو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکيرو او خورو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

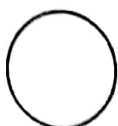

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

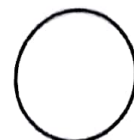

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

درته واده بنجي شه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغونبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه او يو اورے وي

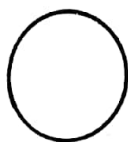

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

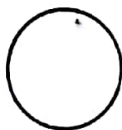

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٿوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀمه

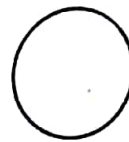

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاروگي چاته وهل ٿي شم
ورکڀي مانه ڏي ڀرڻ له لٽي

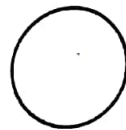

زور ڀي ڀه هائے ڏے خو غور ڇنگ نه کوم
گني ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گدو انو غو ٽڀي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه کم اصلو اعتبار نه کوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

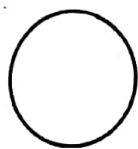

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان کڀي ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙي ٿوڪ

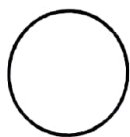

ڏ ڀت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گدو کافي کوي

شهريني دده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

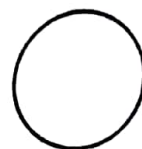

د زوراور اوبه په لورپه خبري
آ چي بدخويه يادېده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتله
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

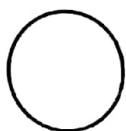

خدا بگو په خوند پي ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

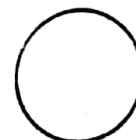

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خپو لاسو نه دم اووته

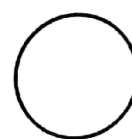

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

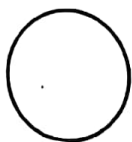
سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀينه ورڃ خلقونه لار ورکوي

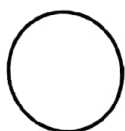
چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وړي شندې شي

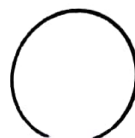

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبسان ساتي شپړيني زما
نو دروازي دي دکور ټپي نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېني پي نه کوي

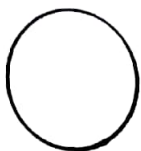

وايي ترڅو پورې به زغم ټپم
زه درته کور کښې لغړې کومه
خي په کوڅو کښې لوړغې کوي ته

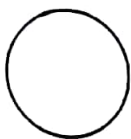

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي بنو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

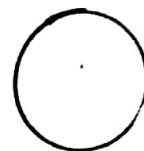

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

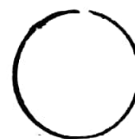

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

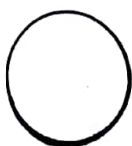

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

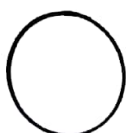

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

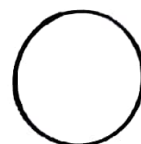

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

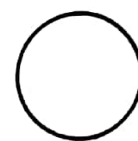

وېلې رب دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

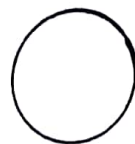

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

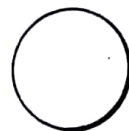

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

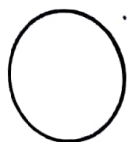

چي مې په زړه ياندي تياره راجي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپنې پيره بابا

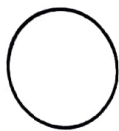

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

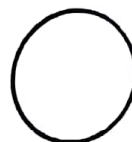

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گېډه مې تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

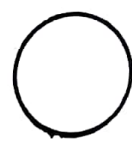

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

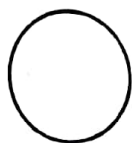

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري وروچومه

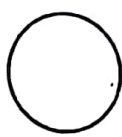

لکه غوټي هان کني راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدای شته چنگونه خونومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دینمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

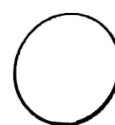

مياندي دې لاري د بچو خاري خو
چې په لندن کني خوک سبق اووايي
آ په کچه سپشن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

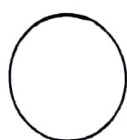

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَدَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرَكِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

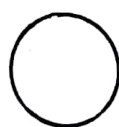

جَوِي پِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دَه
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرَه نَه سَوَزِي؟

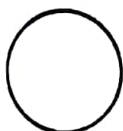

دِر پَر پَه بِي حَايَه وَخْت دِي اَوَرْتَلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَو ك يَانْگِي اوشِرِي

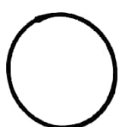

تَه نِه لَه لَو بِي نَه مَر شَو نَه وَ
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اَنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارَغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
 خو چي کلونه په خندا اووینم
 وایم که ناوي د وطن کونډه شوه

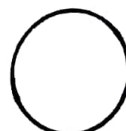

د خدا ټوټه قدرت د خه به ویمه نه
 هغوي په ما کوي د بکې د قتل
 خوک چي چان خان نه شپه فاه شي

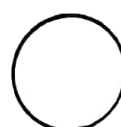

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
 زه چي سرگند کپمه د زپه زخونه
 کلونه مراوي شي په شين يو تي کيښي

خدا ټوټه زپه د زپه د دېد نامه ده
 چرتاه مي حق د چا لوتله نه وي
 زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

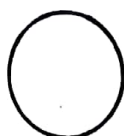

ساه تري وپستله شم په دوو گوټو کښي
 خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
 خوک به پليت دنډوتاه اوس کاني اولي

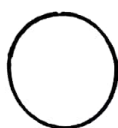

نورد قرب د امونه ما غوروي
 زما نظر دهوکه کېدله نه شي
 زه خه دوو مېښو کتې خو نه يم

شوڪ ڏي تخليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏي ژوند
ڏي خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

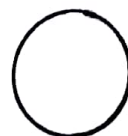

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گهوتي اوخورو

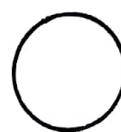

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏي ڄم
ما ڏي مارغانو ڏي هم زده ڪري ڏي خو
ڏي بيدامني علاج ڏي هيچ اون نه شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي ڏي هيچ غلاته شو
ڏي ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

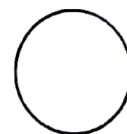
تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏي ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏي هر چا سره مينه ڪوم

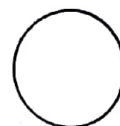
نور زه انصاف ڏي چانه نه غوارمه
که وس ڏي اور سيد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

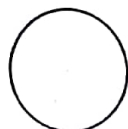

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

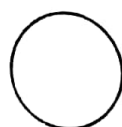

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

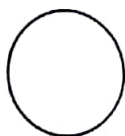

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

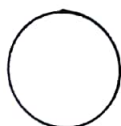

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پکوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

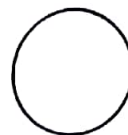

شهرينه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

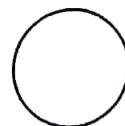

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

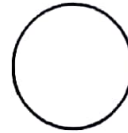

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

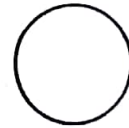

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

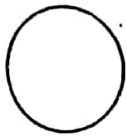

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

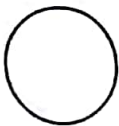

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
رالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتمونہ کوی

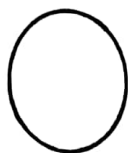

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِيَنِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا كِه خَو نَه يَم

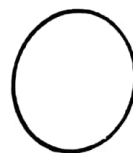

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِي رَوَنُو نَه خَو بُو نَه وِي

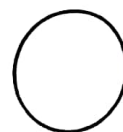

دَا تَقَدَّس مِي لَه كَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنَكِي ، لَه تَا
دُ كَمُو تَم بَدَه بَجْتَمَه جَو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنَكَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي مِي مَه تَبْرُو خَه
غَوْبَنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

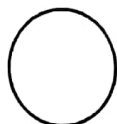

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دَ رَوْنَد عِي شَوَنُو
اَو س چِي بِي جَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي زِي هَم وَهَلِي نَه شُو

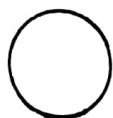

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جَو ر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنَك مِي شَتَه وِي
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانَوْنَه كَسَنِي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

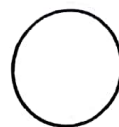

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

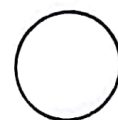

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

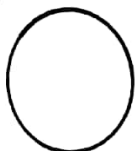

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اولِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوْشَكَلِي

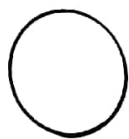

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرِي مَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَوْنَكْرِي

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه
او پانږې پانږې شي په لار کښې خوره
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

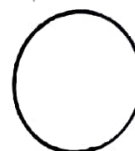

رب به ې روغ کړې که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شته تجربې کومه

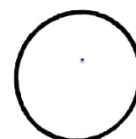

اوس دې ستم تاه د ژوند شته او وایم
چې زه د خپلې تنډې حال وایمه
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايست د موسيقي موجوده

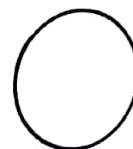

ټکور ټکور به ې زخونه نه وي
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه
که د ژمي د غرې خوره شي

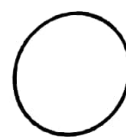

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا وړمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلې

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

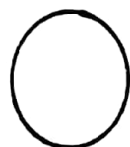

زه به دې زهر و باندي نه وړم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

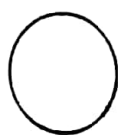

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

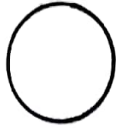

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ وپوي

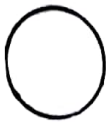

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونډې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

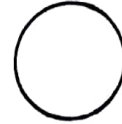

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مڼه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

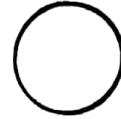

پخه توبه كه لې ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور مڼه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكتاي

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

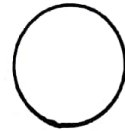
خانا زهه به خرابېني زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

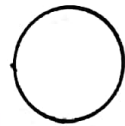
بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې لې دولی د پلار له كوره اوچي
پوښه شه د بنځي جنازه پورته شوه

چا درته اوبسودلی دا خبری
چی د پھانسی تختی ته ما خپڑوی
او وایه ستا خوله کښی د چا ژبه ده

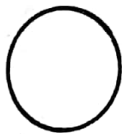

خدای شته چی کانه جوړپه کور شو زما
مېرمنه داسې لله کله شوه چی
لگیا ده توت ته بیکیانده وایی

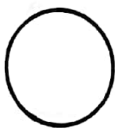

ستا سر تهزی خو یادېدی کلی کښی
نن دې د چا سترگی لیدلی دي چی
د پوکښی نه دې هوا وټی ده

اوس راته خاندي چې می سر غوڅوی
یاد کړه چې حان به می له ټوټی وژه
نو تا به کریکه کړی چې غرقه شومه

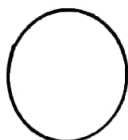

مردار خواره وی د ذت سره مخ
رب نه د یاز غوندي فطرت او غواره
پرېنده د بل په نهری تنخوندمه وه

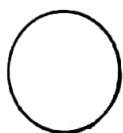

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندې چری
حقه خبره ما کولې نه شوه

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سبده پرېوځم

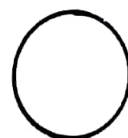

زه عباهديم د اسلام اومتی
دېر گنهگاريم خو که وخت راځي نو
زما د تورې زور به هم اووینئ

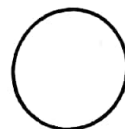

ساینس دے کنهوتضادونوکښې ورک
که مرحله د اختلاف راځي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې ځم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپورې نه شي

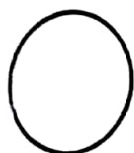

د خپل ماشوم خيال به ئې نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
ځان سره غېږ کښې کوو کي گړخوي

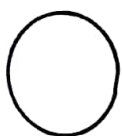

بې شکه ځان بنايي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتې هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

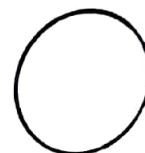

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

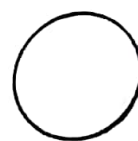

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومره اطمینان ماسره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

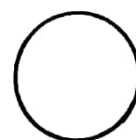

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

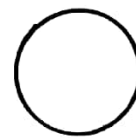

توبي اوباسمه توبي ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

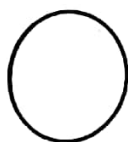

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه د ب سپي ترينه بنه كومه

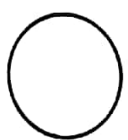

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر پوڅي په ماحول د گناه
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

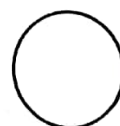

موشكافي دي ي په شوق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه وي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

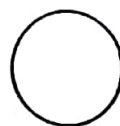

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچي شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

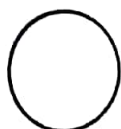

کښې بناسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

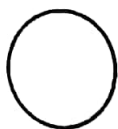

بې حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
لکه بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

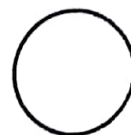

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

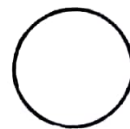

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریب دلو سترگو هڅه نه وینم

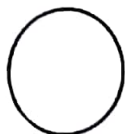

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونوی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

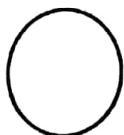

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورخو

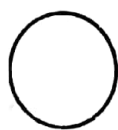

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

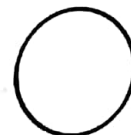

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

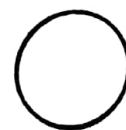

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککړوي حجره کني

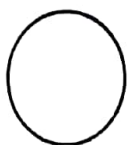

زار د نیاریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

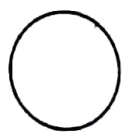

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

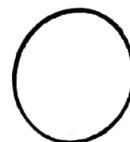

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

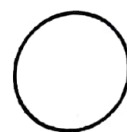

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

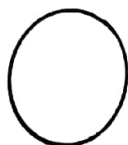
چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

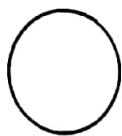
دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

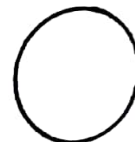

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

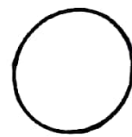

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبي غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

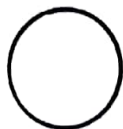

چرتنه د يو لاسه خټلے دے پړق
تا چې په خپو نگرينې پورې کړي
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښخه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانده نه چي شوکوي

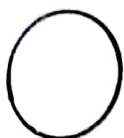

هر شخه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چي اوترو

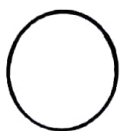

درسه دا خبره نه منده
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کِرے یمہ
رَانہ چِی لاس دُ مِیَنِی رَابَنکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَا کِپَلہ

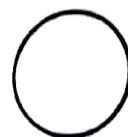

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گِہنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اوری دِی چِی
خیلہ بَرَجو لہ پَر دِی بَاتہ بِنہ وِی

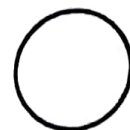

دُ ژَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دے
دُ بَارَانُونو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَر تہ وِری چِی غَر غَنَدَہ اُونکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسان بَہ تُو کِ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تَشُو کَالو نَہ وِی
دُ پِنِغَلتُو بَ غور حُک ی مَلا مَاتہ کِرِی

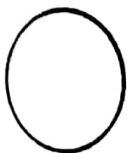

چَا لہ ہم نَہ وِر کَوِی حُاے پَہ زِرَہ کِہنِی
پَہ صَفَا یی بَانَدِی ی مَہ تَہ رُو حَہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیَنِی نَتَہ دے

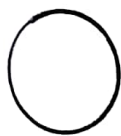

سِر کَہ مِی غَوَارِی نو پَہ خُو دِ کِہنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حُان رَا وِستَلِی
سِر بَہ ہر خَہ تَہ وِر پَہ خُو ی کِہنِی زَہ

ويښي ې اوڅکلې زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

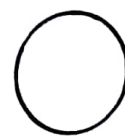

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړې پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتلې دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غږېده کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوږي، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئينوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کني خوب دُ چکودر ياتي نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ايوارډ يافته چاچا کریم بخش ايوارډ ۱۹۹۶ء
۴. راتہ غوږو ونو کني بنگري شرنگوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کاني دُ کهل پنه لاس کني خود نه گوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به شد وي
پښتو شعري مجموعہ
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظهار، دُ اردو تقريرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**